

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium:
ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Az Ő országa.

Az Ő országa nem ebből a világból való, ne csodálkozzunk hát azon, hogy ebben a világban alig tudjuk a nyomát találni.

Ne ütközzünk meg azon se, hogy aki nézi e világ állapotát s látja most a vérnek és halálnak, a békesség idején pedig a gyűlölködésnek és könyörtelenségnek mindent elborító áradatát: hiabavalónak mondja az Ő születését. Aki csak Mózesnek, Illésnek, Keresztelő Jánosnak, egynek — bármely nagynak — a próféták közül látja Őt, még ha önlelkének holdogságát találja is tanításában, nem gondolhat mást, minthogy tévútra vezette a betlehem-i csillag a bölcséket, s Dávid városában a világnak bár egyik legnagyobb tanítója, de nem megváltozója született.

Egyik legnagyobb tanítója, akinek azonban a tanítása — így mondják — nem vált mindig az emberiség fejlődésének javára. Ellankasztotta az emberben a tetterőt s a túlvilági gyönyörűségek után való méla sóvárgással töltötte meg a lelkeket, a földön levő bűnök, igazságtalanságok, egyenlőtlenségek irtására vagy legalább csökkentésére kész elszánt tettvágy helyett.

Egyik legnagyobb tanító, akinek azonban a tanítását a saját tanítványai követték a legkevésbé, hiszen az Ő nevére magukat hangosan nevezők egyháza mindig épen olyankor jutott legnagyobb külső tekintélyhez, mikor szeretet helyett gyűlölet volt tetteiben az irányadó.

Egyik legnagyobb tanító, akinek azonban a tanításával a legtöbben visszaéltek, mert hol kép-mutató álszentelkedéssel, hol szilaj fanatizmusból fakadó dühös gyűlölettel támadnak rá az Ő nevében — náluk bár nem bűnösebb, de más úton járó felebarátaikra.

Egyik legnagyobb tanító, akinek azonban a tanítását csak szóval hirdetni, de nem tettel követni szokták, hiszen ime majd kétezer évvel is a születése után minden tehetségüket, tudományukat arra használják az Ő követőinek mondott emberek, hogy egymást minél kíméletlenebbül pusztíthassák.

Csak akinek a lelke úgy teszen bizonyosságot Ő róla, mint Péter Caesareában: Te vagy a Krisztus, az élő Istennek a fia, aki nem kételkedik, hogy Ő általa mindnyájan Isten gyermekei lettünk, — aki megérti, hogy tehát Isten többi gyermekeinek, Istenben testvéreinknek jóvoltáért munkálkodásunk tetszést szerez számunkra a mi Atyánknál, — csak az ünnepli igazán a karácsonyt.

Aki értelmes lélekkel látja, hogy korbácsot kell fogni a templomban kúfarkodókra, — és imádkozni a súlyos kínok közt azokért, kik e kínoknak okozói, — aki ebből megtudja alkotni a tanúságot, hogy a közjón esett sérelmet nem szabad eltűrni, de a magunk szenvedéséért nem szabad bosszúra gondolni, aki el is szánja magát a Krisztus ilyen módon követésére, annak a lelkében lám kipattan egy szikra a földön járt Lélek és Igazság hatalmas lobogásától, az már tudja, hogy Krisztus követése se nem méla ábrándozás, se nem uralomvágy, se nem képmutatás és mindenek felett nem üres szóbeszéd, hanem kész és határozott cselekvés a mások javáért, ha kell, a magunk rovására.

Az Ő országa nem ebből a világból való; az Ő országa, az Istennek országa a mi szíveinkben vagyunk. Valóban, hiába született Krisztus e világra, mely nem az Ő országa, ha nem születik meg a mi szíveinkben is.

—a.

Gróf Degenfeld József

Nem felesleges, sőt szükséges, hogy olykor-olykor minden alkalmosság nélkül is, megemlékezzünk a mi vezérő Elöljáróinkról azzal a szándékkal, hogy nemes fennköltégeket magunk elé varázsolván, nyomaikba lépni, s köréjük csoportosulva, eszméiket megérteni és azok megvalósításában nékiek hűséges munkatársaikká lenni igyekezzünk. Ha pedig ezt, a szükségtelen hódolatnyilvánítással való netaláni vádolás kerülése végett ottan-ottan mellőzzük is, annál inkább kötelességünk, hogy amikor a hála kifejezésére, az érdem elismerésére és a méltó díszítésre alkalom nyílik, ne hallgassunk, hanem szóljunk.

Ilyen alkalom kínálkozik ránk nézve most, amikor Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnokunk halántékát egy héten belül a theologiai díszdoktorság hervadhatatlan babérja és áldásos munkában eltöltött hetven életévének ezüst koszorúja övezi. Az egyházi közélet terén kifejtett buzgó munkásságának megtisztelő méltánylása amaz, Isten kegyelmének gazdag bizonyossága emez.

A 70 esztendőes nemes Gróf, évtizedeket átölélő kitartó tevékenységével, egyházi életünk minden ágában tájékozó, sőt irányt jelölő éles elméjével olyan kimagasló helyet foglal el egyetemes magyar református egyházunkban, hogy ezt nála nélkül ma már el sem tudjuk képzelni. S bár bölcsessége, előrelátó gondossága, gazdag tapasztalatainak mélyeséges kincsesháza közkincese a magyarországi református Sionnak, mindazáltal büszkéek vagyunk arra, hogy ő legközvetlenebbül mégis csak a

Theologiai díszdoktoravatás a debreczeni tudományegyetemen.

A debreczeni ősi kollégium falai között fényes ünnepség keretében folyt le e hó 15-én délelőtt a Lapunk előző számában már jelzett honoris causa theologiai doctoravatás. A theologiai fakultás által rendezett és ugyancsak aznap délelőtt tíz órai kezdettel tartott reformációi négyszázados emlékünnepély után fél tizenkét órára zsúfolásig megtelt az ilyenszerű alkalmakra ma már különben is szerény méretűnek mutatkozó kollégiumi díszterem. Ott voltak az avatandó dignitások közül Baltazár Dezső püspök, gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, Dicsőfi József debreczeni református lelkész, Dóczi Imre középiskolai felügyelő, Raffay Sándor budapesti evangélikus lelkész és Zoványi Jenő egyetemi tanár. Résztint előrehaladott életkoruk, résztint más elháríthatatlan okok miatt kérték kimentettnek

miénk; egyházkerületünknek több mint 20 év óta köztisztelt és szeretett vezére.

Mint minden vezető állásban működő férfiúnak, neki is küzdeni kellett céljaiért; neki is voltak ellenfelei, kik más úton, más eszközökkel óhajtották építeni az anyaszentegyházat; neki is szüksége volt erélyre, amely, bölcs tapintattal mérsékelve, tervei megvalósítását sürgette, kívánta és keresztülvitte. Vas következetessége, céltudatos állhatatossága igazolta magát elért sikereiben, melyeknek kivívásáért régebbi hívei elismeréssel, az ifjabb gárda tagjai pedig hálával és bizodalommal hajtják meg előtte lobogójukat.

De korszakos alkotásainál is ragyogóbban fénylik igazi református keresztyén jelleme, amely Isten fenségének nagysága előtt leborulva, úgy érezi, hogy csak kötelességét teljesíti, midőn dolgozik, fáradoz lankadatlanul. A bibliából állandóan erőt merítő karakterét mindig az a tudat acélozta, hogy a hizelgés örvényei és a túlhajtott kritika szirtjei között lelkiismerete áll őrt, amely benső bíró úgyszólván az Isten szava erejével kényszerítette mindenha és kényszeríti napjainkban is a nagy embereket nagy cselekedeteik végzésére.

Oly gazdag életről, mint amilyen a mi Gróf Degenfeld József főgondnokunké, nagyon sok lélekemelőt lehetne mondani, kiemelve annak teméntelen kimagasló eredményeit: ám úgy érezzük, hogy mindezekre a nemes Gróf azzal válaszolna, amivel ünnepeltetései alkalmával már nem egyszer válaszolt, hogy t. i. amit tett, kötelességből tette, amennyit tett, annál többet akart tenni, de Istené a dicsőség és az Ő kegyelmének munkája, hogy azokat is megcselekedhette, amiket mívelt.

Adja a Mindenható, hogy az Ő dicsőségére és anyaszentegyházunk javára még évek hosszú során át alkothasson és gyarapíthasson a mi vezérő Elöljárónk, Gróf Degenfeld József.

E. K.

tekinteni elmaradásukat Szeremlei Sámuel hódmezővásárhelyi, Révész Kálmán kassai református lelkészek, gróf Tisza István dunántúli egyházkerületi főgondnok, báró Prónay Dezső evangélikus egyházi egyetemes felügyelő, Szilassy Aladár nyug. közigazgatási bírósági másodelnök, v. b. t. t. és Kovács Sándor pozsonyi evangélikus theologiai akadémiai igazgató-tanár. Az előkelő intelligens közönség sorában ott láttuk Igyártó Sándor ítélőtáblai elnök, Pajor Kálmán tanácselnök, Átányi József kir. főügyész társaságában a táblabírói kar több illusztris tagját, Okolicsányi Károly vezérőrnagy-tábornok élén a tiszti-kart, Kesserü Lajos törvényszéki elnökkel a bírói kart, a városi tanács és a vármegye képviselőit, az egyetemi tanárokat, a tanintézetek igazgatóit, lelkészeket, egyetemi hallgatókat s főképpen nagyszámú díszes hölgyközönséget.

Programmszerű pontossággal féltizenkét órakor Dr. Erdős József egyetemi Rector és az egyetemi

tanács tagjai ünnepi díszegyenruhában és a háborúban zsákmányolt hadi anyagból készült remek művi jelvényekkel ékesítve, négy díszegyenruhás egyetemi pedellus előlmenésével bevonultak a díszterembe és a királyszoborral s pálmákkal fölékesített emelvényen helyet foglaltak. Megjelenésük festői látványt nyújtott. Általános csend és feszült figyelem közepett megescendült a *Rector* hangja s így szólt:

Tekintetes egyetemi Tanács!
Igen tisztelt Vendégeink!

Amidőn tudományegyetemünk tanácsának, tanári karának, hallgatóinak és igen tisztelt vendégeinknek benső üdvözlésével a jelenlegi tanácsulást megnyitni szerencsém van, egyszersmind őszinte örömmel jelzem egybegyülekezésünk nagyjelentőségű okát és célját, ami abban határozódik, hogy a reformáció négyszázados emlékévének egyetemleges megünneplése alkalmából, Apostoli Királyunk Ő Felsege legkegyelmesebb engedélye alapján, honoris causa theologiai doctorokká avatjuk a magyarországi protestantizmus 12 vezérférfiát, akik is részint a tudomány terén, részint az egyházi közélet mezején szerzett nagy érdemeikért, erre a kitüntetésre méltóknak bizonyultak.

Ezzel kapcsolatosan tisztelettel indítványozom, miszerint egyfelől az avatandó díszdoktor urak kiváló egyéniségére, tekintélyes hivatali állására és ismert hűségére, másfelől egyetemünk gyakorlatára való tekintetből, az eskütételt ezúttal mellőzni méltóztassanak.

Az indítvány elfogadása után eképpen folytatta: Minthogy az avatási tiszt ellátására közvetlenebbül hivatott jelen tanévi hittudománykari dékán úr jelenleg szintén honoris causa doctori promotióban részesül: ezen az okon a hittudománykari igen tisztelt prodékán urat kérem föl, hogy a legfelsőbb királyi elhatározás előzményeit ismertetni és a promotiót fogantatosítani méltóztassék.

A *Rector* eme felhívásához képest *dr. Ferenczy Gyula* ez idei theologiai prodékán a legfelsőbb királyi engedély keletkezésének a theologiai fakultás és az egyetemi tanács körében megtárgyalt előzményeit a következőleg ismertette:

Méltóságos *Rector* úr!

Nagyérdemű és nagytekintetű egyetemi Tanács!
Mélyen tisztelt közönség!

Mielőtt az Ő császári és királyi Felsege legmagasabb elhatározásával helyben hagyott doktorra avatás szertartását végrehajtanám, Pál apostol szavaival üdvözöllek benneteket tudós tanár urak, érdemes férfiak s titeket mindnyájan, akik itt összegyűltetek.

Hirdetem nektek a kegyelmet és a békességet a mi Atyánkban, az Istenben és a mi Urunkban, a Jézus Krisztusban. Az Urat magasztalom, ki adott

nekünk megtartást a veszedelmek között és a nagy világpusztulás idején is alkalmat szerzett arra, hogy a világ újjászületésének 400-ados évfordulóját ünneplhessük.

Ezt az évfordulót akarjuk mi a debreczeni magyar királyi tudományegyetem theologiai kara által javasolt, egyetemi tanácsunk által elfogadott, Ő császári és királyi apostoli Felsege által helyben hagyott doktoravatással emlékeztetéssé tenni.

E végre a magyar protestáns egyházak nagyszámú érdemesei közül, kiket úgy se vonultathattunk volna fel; egyetértő megállapodással 12 férfiút választottunk ki, kik mind személyes kiválóságuknál, mind a közélet és tudomány terén szerzett érdemeiknél fogva különösebben hivatottak arra, hogy úgy magukat, mint bennük a két protestáns egyházat megtisztelve, az emberiség közkinésévé vált reformáció 400 éves évfordulóján megnyilvánuló ünnepi érzéseinknek is méltó kifejezést adhassunk.

Pál apostol a thessalónikabeliekhez írott első levelében a kiválasztás alapjául a hit munkáját, a szeretet fáradozását és a Jézus Krisztus iránti reménységben való állhatatosságot jelöli meg. Ezért lettek a thessalónikabeliek példaként Macedóniában és Akhájában. Egyházi közéletünk terén elért sikereiteknél, theologiai tudományok mezején szerzett érdemeitek, lángoló honszeretetek, az evangéliumi hit iránt való buzgó áldozatkészségetek folytán fénylik a ti személyetek, világol a ti példátok a magyarság egész házanépe előtt.

Ezért választottunk titeket. Téged *dr. Baltazár Dezső*, ki bárhova állottál, mindenütt a legelső helyre kerültél; az ősi főiskolában, hol tanáraid által kiválasztattál, az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegyében, hol esperessé lettél; a tiszántúli református egyházkerületben, melynek püspöki méltóságát elnyerted; az egyetemes egyházban, melyben a zsinat elnöki székét foglalod el. Sokra, magasra mentél Isten kegyelméből, munkás, hosszú élet vár rád és abban a haza s a vallás érdekében végzendő nagy szolgálatok. Gróf *Degenfeld József*, főgondnok, egyetemes konventi elnök, szép, Istentől megáldott hosszú pályafutásod alatt ezeket a nagy szolgálatokat Te mind a hazának, mind az egyháznak eddig híven megadtad. Büszkén számlálunk a kiválasztottak sorába. Nagytiszteletű tudós *Dicsőji József*, debreczeni nagy református egyház lelkész-elnöke, az ősi debreczeni kollégium theologiai katedróján szerzett ritka tanári sikereidet, tudásodat, az új-bibliafordítás körüli érdemeidet kívánjuk az egyetem részéről megköszörözni. Nagyságos *Dóczi Imre*, a tiszántúli egyházkerület középiskolai felügyelője, az Országos Református Tanáregyesület elnöke, mind tudásoddal, mind hivatalodban szerzett érdemeidnél fogva bőven rászolgáltál a kitüntetésre. Szeretettel tekintünk rád városunk szülőtte, Kassa város református lelkésze,

Abauj esperese : *Révész Kálmán*, ki ifjúságodtól fogva nagy sikerrel forgolódás a hit és tudomány dolgaiban. Nagytisztelendő *Raffay Sándor* budapesti evangélikus lelkész, volt tanár, a P. I. T. titkára ; nagytiszteletű *Kovács Sándor*, a pozsonyi evangélikus theologia tudós igazgatója ; méltóságos báró *Prónay Dezső*, egyetemes főfelügyelő úr, benneteket tudományotok, közéleti téren elért sikereitek, állásotok méltósága és személyes érdemeitek mellett mint a testvér protestáns egyház tagjait kívántunk megtisztelni s ez által az ágostai evangélikus egyház és az unió iránti együttérzésünknek kifejezést adni ; nagytiszteletű és nagytudományú *Szeremley Sámuel* hódmezővásárhelyi lelkész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, egy munkás, hosszú életet kívántunk nevedben megkoszorúzni ; nagyméltóságú *Szilassy Aladár* nyug. közigazgatási bírósági másodelnök, belmissziói mozgalom kezdeményezőjét és pártfogóját, a világi pap és igehirdető megszemélyesítőjét, fejedelmi alapítványokkal hitét kimutató nagy alapítót koszorúzzuk meg benned. Méltán illet e kitüntetés téged, nagyméltóságú gróf *Tisza István*, ki konzervatív vagy a politikában, liberális a kálvinizmusban és a békés együttműködés apostola a felekezetek között. Főtiszteletű *Zoványi Jenő* tudós tanárunk és kartársunk, igazságához ragaszkodó rendületlen meggyőződésed mellett a protestáns egyházak zivatáros múltjának tisztázása körül szereztél nagy érdemeket, sok kedves legendát eloszlattál, sok igazságot megállapítottál ; az nem baj, ha ellenünkre is. Az igazság mindenek felett való ; így hirdették azt a reformátorok, így valljuk azt mi is veled és veletek, akiket ma megtisztelni kívánunk és megkoszorúzzunk.

Mélyen tisztelt közönség ! íme a mi kiválasztottaink a protestáns egyházak jeleseinek sorából. 12-en vannak, mint az apostolok ; lehetnének tízszer annyian is, hiszen nyilvánvaló, hogy egy meghatározott számba az összes érdemeseket és illetékeseket befoglalni úgy se lehetett volna. A rész az egész helyett áll, de ez a rész magában is megállja helyét. Isten nagy kegyelmét jelenti a ház, haza iránt, hol ilyen nagy, érdemes fiak és örökösök vannak. Az Isten gazdag kegyelme nyugodjék meg rajtok, e népen s az ősi kollégiumból fejlődött egyetemen, melynek királyilag megerősített szabályai szerint a doktori avatás szertartását végrehajtom (a dízdoktorok felállanak ; prodekán elmondja az avató formulát így) : „Én dr. Ferenczy Gyula, a hittanszaki kar prodekánja Ő császári és apostoli királyi Felségétől, legkegyelmesebb Urunktól és királyunktól tisztemhez kötött hatalmammal fogva főtiszteletű és méltóságos dr. Baltazár Dezső püspököt, gróf Degenfeld József főgondnokot, nagytiszteletű Dicsőfi József református lelkészt, nagyságos Dóczy Imre középiskolai felügyelőt, Kovács Sándor theol. akad. igazg. tót, Raffay Sándor evang. lelkészt, báró Prónay

Dezső evang. egyházi főfelügyelőt, Szilassy Aladár közigazgatási bírósági ny. alelnököt, gróf Tisza István főgondnokot, Zoványi Jenő egyetemi tanárt a hazai közélet és a tudomány mezején szerzett érdemeik jutalmául, a nagy világmegújulás 400 éves évfordulójának emlékére, a theologiai tudományok dízdoktorává avatom, neveiket tudományegyetemünk doktora sorába iktatom és felruházom őket mindazon jogokkal és kiváltságokkal, amelyek a Felség kegyéből és a törvény erejénél fogva a doktorokat megilletik. Általok, bennök, az utánuk következők hosszú sorai által virágozzék, növekedjék a debreczeni egyetem, gyarapodjék, virágozzék a magyar haza”.

Ezután a Rector és az egyetemi tanács tagjai a sorban előlépő dízdoktorokat kézfogással doktorokul fogadták és az egyetem doktorainak kötelékébe beiktatottaknak nyilvánították.

Dr. Erdős József Rector a felavatott dízdoktorokhoz a következő beszédet intézte :

Igen tisztelt theologiai dízdoktor Urak !

Apostoli Királyunk Ő Felsége a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr előterjesztésére legkegyelmesebben megengedni méltóztatván, hogy a debreczeni magyar királyi tudományegyetem református hittudományi kara, úgyszintén Rectora és tanácsa részéről kifejezett hő öhajítás teljesüléseként, a reformáció négyszázados évfordulója alkalmából, az Önök számára, a theologiai dízdoktori oklevél kiállítható legyen : íme, e kiválóan nagy jelentőségű egyetemi ünnepség keretében Önöket, részint a theologiai tudomány, részint az egyházi közélet terén szerzett nagy érdemeik elismeréséül és méltánylásául, theologiai dízdoktorokul avattuk és nyilvánítottuk.

Ezzel kapcsolatosan úgy a magam részéről, mint egyetemi tanácsunk nevében, tisztelettel, örömmel és bizodalommal köszöntöm egyen-egyen Önöket, mint a tudomány szakavatott, érdemdús, jeles munkásait és az egyházi társadalom áldásosan működő, hivatásos vezérférfiait.

Évtizedeken át kifejtett lankadatlan tevékenységük, lángoló buzgóságuk, elért sikereik, mint szintén tekintélyes és felelős hivatási körük hűséges betöltése eredményeként felmutatható több rendbeli alkotásaik, mindmegannyi beszélő bizonyságok arról a tényről, hogy az Isten kegyelméből reájok bízott talentomokkal híven sáfárkodtak és azoknak 30, 60, sőt 100 annyira gyarapításával, mások előtt is szövétnekként világoltak.

Önök, igen tisztelt theologiai dízdoktor Urak, fényes szellemi tehetségük, erkölcsi energiájuk, áldozatos szolgálatuk példás érvényesítésével bizonyára nem törekedtek külső kitüntetések elnyerésére, sőt szép missziójukat nyilván érdektelenül, lelkök indításából s mindig a szellemerkölcsi világ eszményi

célja elérésének szem előtt tartásával, szent meggyőződésből, önzetlenül teljesítették: mindamellet a szellemi munka és az erkölcsi értékek pártatlan elbírálására és megbecsülésére hivatott egyetem indokoltnak, méltónak és mellőzhetetlen tisztének tartotta, hogy az Önök elévülhetetlen érdemeinek kellő igazolása és illő elismerése jeléül, önként, *honoris causa* átnyújtsa Önöknek a hű és igaz munkást megillető legbecesebb, hervadhatatlan babért.

Cselekedésük ezt a reformáció világra szóló mozgalmának négyszázados emlékével kapcsolatosan, még pedig részint azért, mert a debreczeni tudományegyetem gyökérszállai és életerei a szellemi erkölcsi világnak a reformáció által megtermékenyített ősi talajából sarjadzottak föl, részint meg azért, mert Önök éppen ugyanazon eszmék terjedése és ugyanazon elvek megvalósulása céljából fáradoznak, amely eszmék és elvek a reformáció révén szállottak át örökségül és hitbizományul úgy a tudomány térein forgolódo, mint az egyháztársadalmat építő munkásokra egyaránt.

Hadd legyen hát ez a kezünk aláírásával és egyetemünk nagy pecsétjével megerősített tizenkét theologiai díszdoktori oklevél egyfelől az Önök eddigi nemes pályafutásának és becsületes, célirányos munkásságának bizonyosága, másfelől azonban egyszerűsmind a magyarországi evangéliomi kereszténység és a debreczeni tudományegyetem élő, benső, marandó egybekapcsolódásának, úgyszintén hazai közművelődésünk gyarapodásának s a jelenlegi komoly, zord idők elmúlta után nemzetünkre derülő boldog, dicsőséges, békességes jövőnk elközelítésének is a záloga.

Azzal a buzgó fohással végzem, hogy az igaz hit, a józan tudomány, a tiszta erkölcs és honszeretet kultuszának szentelt e mi debreczeni tudományegyetemünk, a magyarság tökéletesedésére, a közjavára, hazánk, nemzetünk ékességéül, világoljon, tündököljön, viruljon, gyümölcsözzön, hasson, érvényesüljön, orando et laborando, végtelen időkig!

E beszéd után a Rector a sorban előlépett díszdoctoroknak, neveik hangoztatása mellett, izléses borítékba zártan átnyújtotta a rectori és dékáni aláírással és az egyetem nagy pecsétjével megerősített, szép kiállítású okleveleket.

Rector beszédére visszhangul Dr. Baltazár D. püspök a doctorokul avatott társak nevében eképen válaszolt:

Méltóságos Rector úr!

Tekintetes egyetemi Tanács!

Illesse hálánk a debreczeni királyi tudományegyetem méltóságos rectorát s tanácsát, hogy a díszdoktorság magas megtisztelésének babérjával díszítették fel homlokunkat; illesse hála a királyt, ki megértvén az isteni igazságot, hogy a nép, de vele

együtt a királyság is elvesz tudomány nélkül, világrázó események gondjai s véres fordulatai között is szentel figyelmet a fenntartó tudomány érdekeinek; de illesse hála mindenek felett a magasságban lakozó Istent, aki a debreczeni egyetemben segítő kegyelmével megépítette az ő mélységeit is megvizsgáló szabad tudománynak, az ország örökélete fáklyáját tartó magyar nemzeti eszmének s e kettőt elválaszthatatlanul és megoszthatatlanul együtt művelő, ápoló, építő és diadalmaskodtató protestantizmusnak respektive a magyar reformátusszellemnek kősziklán magasodó épületét.

Mi, akiket a theologiai díszdoktorság friss babérja, mint elsőben választottakat övez, egyéni külön meggyőződésünk becsülettel védett árnyalatjain keresztül is egyek vagyunk abban a meggyőződésben, hogy a vallás az ember boldogságáért Isten dicsőségére van; hogy tehát e kettő rovására, ellenére és kárára semmiféle intézménynek, szervezetnek, egy vagy több ember hatalmának érdeke nem érvényesülhet. Ezért valljuk, tartjuk és álljuk az Isten dicsőségének fénysugaraitól súrolt területen belül emberi méltóságunk alapjának, feltételének, díszének: a szabadságot, melynek evangéliomi tartalmáért, egyházat építő, virágoztató erejéért, államot alkotó és megtartó hatalmáért, az egész emberiséget testvérré egybekapcsoló géniuszáért az áldozathozásban, mint őseink, úgy mi sem ismerünk hátárt.

A vallásban, annak tudományában és intézményeiben csak azt tartjuk isteninek, amiben szeretet tükröződik s aminek eredménye: alkotás. Szóval, tollal és cselekedettel ezt az isteni elemet igyekeztünk szolgálni ki-ki a neki adatott talentumok mértéke szerint. Egész életünk erre volt cselekvőleges eskü s erre lesz ezután is. És hogyha ez utáni munkáinkkal, műveinkkel, alkotásainkkal a debreczeni kir. tudományegyetemre vetíthetünk vissza valamit abból a fényből, melyet kitüntetésével árasztott reánk, úgy fogjuk érezni, hogy beljebb-beljebb kapcsolódunk abba a földi örökkévalóságba, melyre Isten és haza szolgálatában a tudománynak eme világitótoronyát eljegyezve hisszük.

Kérjük a Mindenhatót, hogy lehessen a mi hitünk szerint.

A mély figyelemmel hallgatott eme két beszéd elhangzása után a Rector az egyetemi tanácshoz és a vendégekhez intézetten ezeket mondotta:

Tekintetes egyetemi Tanács!

Igen tisztelt Vendégeink!

Az egyetemi élet legörvendetesebb, legfelemelőbb mozzanatai közé tartoznak a doktoravatások. Ám ez a most lefolyt szép ünnepély hatványozott arányban jelentőségteljes marad egyetemünkre nézve részint azért, mert ennek alkalmatossága, nevezetesen a reformáció négyszázados emlékére a küz-

Abauj esperese : *Révész Kálmán*, ki ifjúságotól fogva nagy sikerrel forgolódsz a hit és tudomány dolgaiban. Nagytisztelendő *Raffay Sándor* budapesti evangélikus lelkész, volt tanár, a P. I. T. titkára ; nagytiszteletű *Kovács Sándor*, a pozsonyi evangélikus theologia tudós igazgatója ; méltóságos báró *Prónay Dezső*, egyetemes főfelügyelő úr, benneteket tudományotok, közéleti téren elért sikereitek, állások méltósága és személyes érdemeitek mellett mint a testvér protestáns egyház tagjait kívántunk megtisztelni s ez által az ágostai evangélikus egyház és az unió iránti együttérzésünknek kifejezést adni ; nagytiszteletű és nagy tudományú *Szeremley Sámuel* hódmezővásárhelyi lelkész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, egy munkás, hosszú életet kívántunk nevedben megkoszorúzni ; nagyméltóságú *Szilassy Aladár* nyug. közigazgatási bírósági másodelnök, belmissziói mozgalom kezdeményezőjét és pártfogóját, a világi pap és ígéhirdető megszemélyesítőjét, fejedelmi alapítványokkal hitét kimutató nagy alapítót koszorúzzuk meg benned. Méltán illet e kitüntetés téged, nagyméltóságú gróf *Tisza István*, ki konzervatív vagy a politikában, liberális a kálvinizmusban és a békés együttműködés apostola a felekezetek között. Főtiszteletű *Zoványi Jenő* tudós tanárunk és kartársunk, igazságához ragaszkodó rendületlen meggyőződésed mellett a protestáns egyházak zivataros múltjának tisztázása körül szerzettél nagy érdemeket, sok kedves legendát eloszlattál, sok igazságot megállapítottál ; az nem baj, ha ellenünkre is. Az igazság mindenk felett való ; így hirdették azt a reformátorok, így valljuk azt mi is veled és veletek, akiket ma megtisztelni kívánunk és megkoszorúzzunk.

Milyen tisztelt közönség ! íme a mi kiválasztottaink a protestáns egyházak jeleseinek sorából. 12-en vannak, mint az apostolok ; lehetnének tizszer annyian is, hiszen nyilvánvaló, hogy egy meghatározott számba az összes érdemeseket és illetékeseket befoglalni úgy se lehetett volna. A rész az egész helyett áll, de ez a rész magában is megállja helyét. Isten nagy kegyelmét jelenti a ház, haza iránt, hol ilyen nagy, érdemes fiak és örökösök vannak. Az Isten gazdag kegyelme nyugodjék meg rajtok, e népen s az ősi kollégiumból fejlődött egyetemen, melynek királyilag megerősített szabályai szerint a doktori avatás szertartását végrehajtom (a díszdoktorok felállanak ; prodekán elmondja az avató formulát így) : „Én dr. Ferenczy Gyula, a hittan-szaki kar prodekánja Ő császári és apostoli királyi Felségétől, legkegyelmesebb Urunktól és királyunktól tisztemhez kötött hatalmammal fogva főtiszteletű és méltóságos dr. Baltazár Dezső püspököt, gróf Degenfeld József főgondnokot, nagytiszteletű Dicsőfi József református lelkészt, nagyságos Dóczi Imre középiskolai felügyelőt, Kovács Sándor theol. akad. igazg. tót, Raffay Sándor evang. lelkészt, báró Prónay

Dezső evang. egyházi főfelügyelőt, Szilassy Aladár közigazgatási bírósági ny. alelnököt, gróf Tisza István főgondnokot, Zoványi Jenő egyetemi tanárt a hazai közélet és a tudomány mezején szerzett érdemeik jutalmául, a nagy világmegújulás 400 éves évfordulójának emlékére, a theologiai tudományok díszdoktorává avatom, neveiket tudományegyetemünk doktora sorába iktatom és felruházom őket mindazon jogokkal és kiváltságokkal, amelyek a Felső kegyéből és a törvény erejénél fogva a doktorokat megilletik. Átlok, bennök, az utánuk következők hosszú sorai által virágozzék, növekedjék a debreczeni egyetem, gyarapodjék, virágozzék a magyar haza“.

Ezután a Rector és az egyetemi tanács tagjai a sorban előlépő díszdoktorokat kézfogással doktorokul fogadták és az egyetem doktorainak kötelékébe beiktatottaknak nyilvánították.

Dr. Erdős József Rector a felavatott díszdoktorokhoz a következő beszédet intézte :

Igen tisztelt theologiai díszdoktor Urak !

Apostoli Királyunk Ő Felsége a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr előterjesztésére legkegyelmesebben megengedni méltóztatván, hogy a debreczeni magyar királyi tudományegyetem református hittudományi kara, úgyszintén Rectora és tanácsa részéről kifejezett hő óhajtás teljesüléseként, a reformáció négyszázados évfordulója alkalmából, az Önök számára, a theologiai díszdoktori oklevél kiállítható legyen : íme, e kiválóan nagy jelentőségű egyetemi ünnepség keretében Önöket, részint a theologiai tudomány, részint az egyházi közélet terén szerzett nagy érdemeik elismeréséül és méltánylásául, theologiai díszdoktorokul avattuk és nyilvánítottuk.

Ezzel kapcsolatosan úgy a magam részéről, mint egyetemi tanácsunk nevében, tisztelettel, örömmel és bizodalommal köszöntöm egyen-egyen Önöket, mint a tudomány szakavatott, érdemdús, jeles munkásait és az egyházi társadalom áldásosan működő, hivatásos vezérférfiait.

Évtizedeken át kifejtett lankadatlan tevékenységük, lángoló buzgóságuk, elért sikereik, mint szintén tekintélyes és felelős hivatási körük hűségese betöltése eredményeként felmutatható több rendbeli alkotásai, mindmegannyi beszélő bizonyosságok arról a tényről, hogy az Isten kegyelméből reájok bízott talentomokkal híven sáfárcodtak és azoknak 30, 60, sőt 100 annyira gyarapításával, mások előtt is szövetnekként világoltak.

Önök, igen tisztelt theologiai díszdoktor Urak, fényes szellemi tehetségük, erkölcsi energiájuk, áldozatos szolgálatuk példás érvényesítésével bizonyára nem törekedtek külső kitüntetések elnyerésére, sőt szép missziójukat nyilván érdektelenül, lelkök indításából s mindig a szellemerkölcsi világ eszményi

célja elérésének szem előtt tartásával, szent meggyőződésből, önzetlenül teljesítették: mindamellet a szellemi munka és az erkölcsi értékek pártatlan elbírálására és megbecsülésére hivatott egyetem indokoltnak, méltónak és mellőzhetetlen tisztének tartotta, hogy az Önök elévülhetetlen érdemeinek kellő igazolása és illő elismerése jeléül, önként, *honoris causa* átnyújtsa Önöknek a hű és igaz munkást megillető legbecsesebb, hervadhatatlan babért.

Cselekedjünk ezt a reformáció világra szóló mozgalmának négyszázados emlékével kapcsolatosan, még pedig részint azért, mert a debreczeni tudományegyetem gyökérszállai és életerei a szellemerkölcsi világnak a reformáció által megtermékenyített ősi talajából sarjadzottak föl, részint meg azért, mert Önök éppen ugyanazon eszmék terjedése és ugyanazon elvek megvalósulása céljából fáradoznak, amely eszmék és elvek a reformáció révén szállottak át örökségül és hitbizományul úgy a tudomány téerein forgolódo, mint az egyháztársadalmat építő munkásokra egyaránt.

Hadd legyen hát ez a kezünk aláírásával és egyetemünk nagy pecsétjével megerősített tizenkét theologiai díszdoktori oklevél egyfelől az Önök eddigi nemes pályafutásának és becsületes, célirányos munkásságának bizonyosága, másfelől azonban egyszerűsmind a magyarországi evangéliumi keresztyénség és a debreczeni tudományegyetem élő, benső, maradó egybekapcsolódásának, úgyszintén hazai közművelődésünk gyarapodásának s a jelenlegi komoly, zord idők elmúlta után nemzetünkre derülő boldog, dicsőséges, békességes jövőnk elközelgésének is a záloga.

Azzal a buzgó fohással végzem, hogy az igaz hit, a józan tudomány, a tiszta erkölcs és honszeretet kultuszának szentelt e mi debreczeni tudományegyetemünk, a magyarság tökéletesedésére, a közjavára, hazánk, nemzetünk ékességéül, világoljon, tündököljön, viruljon, gyümölcsözzön, hasson, érvényesüljön, orando et laborando, végtelen időkig!

E beszéd után a Rector a sorban előlépett díszdoctoroknak, neveik hangoztatása mellett, izléses borítékba zártan átnyújtotta a rectori és dékáni aláírással és az egyetem nagy pecsétjével megerősített, szép kiállítású okleveleket.

Rector beszédére visszhangul Dr. Baltazár D. püspök a doctorokul avatott társak nevében eképen válaszolt:

Méltóságos Rector úr!

Tekintetes egyetemi Tanács!

Illesse hálánk a debreczeni királyi tudományegyetem méltóságos rectorát s tanácsát, hogy a díszdoktorság magas megtisztelésének babérjával díszítették fel homlokunkat; illesse hála a királyt, ki megértvén az isteni igazságot, hogy a nép, de vele

együtt a királyság is elvész tudomány nélkül, világ-
rázó események gondjai s véres fordulatai között is szentel figyelmet a fenntartó tudomány érdekeinek; de illesse hála mindennek felett a magasságban lakozó Istent, aki a debreczeni egyetemben segítő kegyelmével megépítette az ő mélységeit is megvizsgáló szabad tudománynak, az ország örökélete fáklyáját tartó magyar nemzeti eszmének s e kettőt elválaszthatatlanul és megoszthatatlanul együtt művelő, ápoló, építő és diadalmaskodtató protestantizmusnak respektive a magyar reformátusszellemnek kősziklán magasodó épületét.

Mi, akiket a theologiai díszdoktorság friss babérja, mint elsőben választottakat övez, egyéni külön meggyőződésünk becsülettel védett árnyalatjain keresztül is egyek vagyunk abban a meggyőződésben, hogy a vallás az ember boldogságáért Isten dicsőségére van; hogy tehát e kettő rovására, ellenére és kárára semmiféle intézménynek, szervezetnek, egy vagy több ember hatalmának érdeke nem érvényesülhet. Ezért valljuk, tartjuk és álljuk az Isten dicsőségének fénysugaraitól súrolt területen belül emberi méltóságunk alapjának, feltételének, díszének: a szabadságot, melynek evangéliumi tartalmáért, egyházat építő, virágoztató erejéért, államot alkotó és megtartó hatalmáért, az egész emberiséget testvérré egybekapcsoló géniuszáért az áldozathozásban, mint őseink, úgy mi sem ismerünk határt.

A vallásban, annak tudományában és intézményeiben csak azt tartjuk isteninek, amiben szeretet tükröződik s aminek eredménye: alkotás. Szóval, tollal és cselekedettel ezt az isteni elemet igyekeztünk szolgálni ki-ki a neki adatott talentumok mértéke szerint. Egész életünk erre volt cselekvőleges eskü s erre lesz ezután is. És hogyha ez utáni munkáinkkal, műveinkkel, alkotásainkkal a debreczeni kir. tudományegyetemre vetithetünk vissza valamit abból a fényből, melyet kitüntetésével árasztott reánk, úgy fogjuk érezni, hogy beljebb-beljebb kapcsolódunk abba a földi örökkévalóságba, melyre Isten és haza szolgálatában a tudománynak eme világítótornyát eljegyezve hisszük.

Kérjük a Mindenhatót, hogy lehessen a mi hitünk szerint.

A mély figyelemmel hallgatott eme két beszéd elhangzása után a Rector az egyetemi tanácshoz és a vendégekhez intézetten ezeket mondotta:

Tekintetes egyetemi Tanács!

Igen tisztelt Vendégeink!

Az egyetemi élet legörvendetesebb, legfelemelőbb mozzanatai közé tartoznak a doktoravatások. Am ez a most lefolyt szép ünnepély hatványozott arányban jelentőségteljes marad egyetemünkre nézve részint azért, mert ennek alkalmatossága, nevezetesen a reformáció négyszázados emlékéve a küz-

delmes, de dicsőséges múltnak fölelevenítése révén gyarapította ismereteinket, szilárdította meggyőződésünket s tettekre acélozta akaratunkat, részint pedig azért, mert ez a korszakos forduló, mint monumentális határhely, úgy hazánkra és nemzetünkre, mint az egész művelt világra nézve — hitünk s reményünk szerint — jobb, boldogabb és békésebb jövő kezdetét fogja jelezni. Adja Isten, hogy úgy legyen!

E hó óh jtszal az avató tanácsulést berekesztette, a kollegiumi Kántus pedig M. csai Sándor énektanár vezetésével elzengette a Szózatot, melynek utolsó akkordjai elhangzása után az egyetemi tanács a diszteremből programmszerűen kivonulván, utána a nagy és előkelő közönség emelkedett hangulatban szintén távozott.

Krónikás.

Egyház

Templomszentelés Orosházán.

1917 december 9.

Lélekemelő, magasztos ünnepek közt ment végbe az orosházi reformátusok gyönyörű, ujjonnan épített templomának felszentelése. Az ünnepség fényét teljessé tette, hogy a felszentelést dr. Baltazár Dezső püspök úr személyesen végezte, ki ez alkalomra kész örömmel utazott le gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyző, Futó András püspöki tőkár és Beke Antal társaságában Orosházára. Fogadtatásuk méltó volt hozzájuk s telve volt lélekkel és szeretettel. Békésabán az egyház főgondnoka Pál Ernő vezetésével öt tagú küldöttség várta a magas vendégeket. Csorváson az orosházi járás főszolgabírája dr. Konkoly Tihamér, az orosházi állomáson a község főjegyzője Torkos Kálmán üdvözölte Püspök urat s a vele érkezőket; innen fényes kivilágítás mellett, hosszú kocsisorban történt a bevonulás a református lelkészi lakásra, hol az egyház lelkésze köszöntötte szeretettel az érkezőket. Az elszállásolás megtörténte után vacsora volt az egyház lelkészénél, melyen résztvettek az orosházi társadalom vezető tagjai is s a résztvevőket már ekkor teljesen meghódította Püspök úrnak a házigazdára és nejeire mondott kedves felköszöntője. — A templomszentelés má- nap, december 9-én történt meg. Delelőtt 9 órakor vonult be dr. Baltazár Dezső és gróf Degenfeld József a már zsúfolt templomban, nyomukban festői látvány volt a 15 palástos pap bevonulása. Alkalmi énekek után Püspök úr lépett a szószékre; reá tapadt minden szem, minden figyelem s magas szánalású imádsága gondolatai szépségével, előadása méltóságával megérintette a gyülekezet minden tagjának lelkét. Egy összhangzatos karének után Futó Zoltán esperes prédikált Aggeus 2, 9 alapján hatalmas

erővel, a töle szokott ékesszólással. Újabb ének után Fekete Gyula nagykikindai lelkész agendázott, majd úrvacsorát osztott Szabó János köröstarcsai lelkésszel; majd Tóth József körösladányi lelkész keresztelt; utána Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyző mondott költői szépségekkel teljes, elragadó imádságot s karének után Püspök úr megáldván a gyülekezetet, a Hymnus eléneklésével az istentisztelet véget ért.

A templomszentelés után Püspök úr tisztelgő küldöttségeket fogadott a lelkészlakon és pedig a békésbányai református lelkészekét Futó Zoltán, az orosházi ág. h. ev. egyházét Kovács Andor lelkész vezetése alatt, az orosházi unitárius egyház, polgári és elemi iskolai tantestület, különféle társadalmi körök és egyetek küldöttségét; külön ki kell emelni az orosházi zsidók küldöttségét, akiknek vezetője Büchler Márton rabbi 15 tagú küldöttséggel megjelenván, lelkes szavakban fejezte ki a Püspök úr iránt érzett mélységes tiszteletüket és forró szeretetüket. Természetesen Püspök úr mindegyik küldöttséget méltó válaszbán részesítette. — A tisztelgések után bankett volt a Püspök úr tiszteletére; lelkes felköszöntőkben hiány nem volt, különösen nagy hatást ért el Püspök úr és Kiss Ferenc, kiknek felköszöntőjét zúgó éljenzéssel és tapssal honorálta a közönség.

A templomszentelés ünnepségét az egyház főgondnoka által adott vacsora elfogyasztása után tombola estéllyel egybekötött műsoros estély zárta be. Az estély fénypontja Baltazár Dezső püspök úr szabad előadása volt: gondolatokkal telt, gyönyörű beszéde ellenállhatatlan erővel ragadta magával az illusztris közönséget s a beszédnek minden szava bevésődött a hallgatók lelkébe. Az estély többi pontját részben helyi erők töltötték ki szavallat és zene számokkal, részben pedig Kiss Ferenc az általa nagy tetszés nyilvánítások mellett felolvasott Szaboleska versekkel és az orosházi közönség kedvelt énekesé Darabos Lajos hódmezővásárhelyi kántor.

Az orosházi reformátusok most felszentelt temploma nehéz időkben, nehéz körülmények között épült meg s hogy megépült, beszélő bizonyossága a hívek lelkében élő áldozatos egyházszeretetnek. Építése 1914 tavaszán kezdődött s zavartalanul folyt a háború kitöréséig; a háború azonban olyan nagy nehézségek elé állította az egyházat, hogy az építési munkálatok csak most, több mint 3 év után nyerhetek befejezést. A templom maga igen szép, kedves, gót stílusú alkotás s úgy külsőjét, mint belső berendezését tekintve, gyönyörűséggel tölti el a szemlélőt; a község egyik legszebb terén, az orosháza község által adományozott téren áll s imponáns kinézésével díszre a községnek is. De nemcsak ezek tekintetében imponál e templom, de beszél az orosházi reformátusok lelkes egyházszeretetről is. Az orosházi reformátusok áldozatkészségéből épült meg, kiket példaadás céljából oda lehet állítani más egyházak hívei elé is; — hogy csak pár nevet ragadjunk ki a lelkes adományozók közül: Vizi Sándort, az egyház tb. főgondnokát, aki a templomépítésre 10,000 K-t

adományozott. harangokat öntetett 5000 K értékben. most pedig orgonát készített 12,000 K értékben, — vagy Pásztor János presbitert, ki a templomépítésre 5000 K-t adott, most 20 hold földet bocsát az egyház tulajdonába s azokat az 1000, 500, 200, 100 K s kisebb adománytevőket, kiknek áldozatkészsége tekintélyes összeget biztosított az építéshez. De bizonyosága e templom az orosházi református lelkész, Kiss László fáradhatatlan munkásságának, apostoli buzgalmának, mellyel rövid 10 esztendő alatt romjaiból megépítette az orosházi egyházat s felépíttetett egy modern lelkészi lakot, a most felszentelt templomot úgy, hogy abból semmi teher se háramol az utódokra. +

A lelkészhiányról.

Amint a konventi jegyzőkönyvből olvassuk, az egyre növekvő lelkészhiány aggodalommal tölti el vezető köreinket. A baj megszüntetése érdekében való kezdeményezésért főleg a Kálvin-Szövetséget illeti az elismerés. Mert habár a konvent szerény nézetem szerint kevésre méltatta ide vonatkozó 51—1917. sz. határozatában a Kálvin-Szövetség indítványát, érdeme marad, hogy az ügyet sürgetően napirenden tartja. Egyenesen életkérdés ugyanis egyetemes egyházunkra nézve, lesznek-e kellő számban lelkipásztoraink épen a békével beköszöntő s bennünket a lelki gondozás terén nehéz feladatok elé állító új korszakban? Amiért is ideje, hogy cselekedjünk, gondoskodjunk; készüljünk elő, hogy a vakhit, a hitetlenség és a lövészárkokban sok tekintetben lehanyaglott erkölcsiség és megváltozott életfelfogás félelmetes legióival győzelmes csatát vívhassunk. Tettetől okoskodással csak növeljük az amúgy is egyre fenyegetőbb bajt, holott szinte már is késtünk annyira, hogy valóban itt „minden perc egy halál”.

Nem mondom, hogy a Kálvin-Szövetség sorompóba lépése kész cselekedet, de arra minden esetre alkalmas, hogy nyomában az ügy lendületet vegyen. Kicsinyeknek, nagyoknak érdeklődni kell az eddiginél élénkebben az égető kérdés iránt, cserélni eszmét, hogy a teendő intézkedések minél célszerűbbek legyenek.

Ez a meggyőződés mentse, ha most magam is hozzá szólok a dologhoz, szemügyre véve a Kálvin-Szövetség 3 rendbeli indítványát.

Jóakarátú és szépen megokolt mind a három, de félek, keveset érünk el vele a kitűzött cél irányában. Ami az elsőt illeti, a nők hittani pályára bocsátásában jó lett volna már eddig is követni a protestáns külföldet. Kivált városi, egyáltalán nagyobb és a belmissziói tevékenységre tágabb tért nyújtó, több szükségét mutató gyülekezeteinkben bizony már eddig is sok hasznukat vettük volna a nőtheologusoknak. Mivel azonban a Kálvin-Szövetséggel egyetértően nemcsak az apostol intése után: „A nők az

egyházban hallgassanak”, hanem több más tekintetből se kívánnám az igehirdetést és a sákramentumok kiszolgáltatását nőpapokra bízni, a nők theologiai képzésével a tulajdonképeni bajt illetőleg mit se érünk el. Egyházépítő különösebb munkák végzésére, vallásitanításra nyernénk kiváló erőket, de nem szaporodnának az igehirdetők, a liturgikusok, holott épen ezekben van és lesz ijesztő mértékben hiány a háború után, kivált — ahogy észlelhetjük már is — a sokkal nagyobb számú falusi gyülekezetekben.

Mellesleg megjegyezve, ha egyszer az intenzivebb vallásitanítást elsőrangú életérdekeknek tartjuk, ne sajnáljuk a vallásitanári állást úgy javadalmazni, hogy hamarosan tárgytalanná válhassék a Kálvin-Szövetségnek indítványa indokolása révén kifejezett azon aggodalma, mely szerint vallásitanítóink a jövőben örömet cserélik fel tisztókat rendes lelkészi állással. Korszerű javadalmazás mellett erre vajmi kevesen fognak gondolni. Ám, ha mégis a dolog könnyebb végét akarjuk megfogni, neveljünk vallásitanárnőket, kik hihetőleg kisebb fizetést igényelnek. Azonban ezzel — ismétlem — a lelkészhiány nagy és rohamosan nagyobbodó voltában rejlő veszélyt kisebbé alig tettük.

A másik indítvány: érdemesek teljesen ingyenes theologiai kiképztetése már jóval több eredménnyel biztat. Nem tudom, mit ért a Kálvin-Szövetség „valóban érdemesek” alatt; de ahogy én gondolom, valóban nem érdemeseket jó pénzért se tanácsos kitaníttatni. Vagy, vagy!... Ily értelemben, legyen bár pápista szemináriumokban szokásos — minden ezt kérelmezőt ingyen neveltetnék pappá, amint elébb-utóbb rá fog erre bennünket szorítani a végső szükség, ha csak beálltát másképp meg nem akadályozzuk.

Megtörténhetik ugyan, hogy az ingyen kitanítottak bizonyos százaléka adandó alkalommal itt hagyná a lelkészi pályát. Ennek lehető meggátolása végett célszerű volna az ifjakat már a gimnázium felsőbb osztályaiban előzetes vizsgálat alatt tartani, nem annyira azért, hogy vajjon a lángész ismerveit hordozzák-e, hiszen középtehetségek is tettek és tehetnek a jövőben istenországuk körül becses szolgálásokat; hanem hogy benső hivatásérzetük vajjon elég eleven-e ahhoz, hogy emberi számítás szerint a papi pályához kösse őket holtukiglan? Lehetne azt is tenni, amit több világi pályánál tesznek állam és némely intézmények. Nevezetesen az ingyen tanítandót kötelezik a rájuk fordított költségek megtérítésére az illető pályáról bizonyos időn belül történő távozás esetén.

Szó sincs róla, mindez nem csalahatatlan ellenszer. Többre kell magunkat elhatároznunk. És ezzel rátérek a Kálvin-Szövetség harmadik indítványára. A kolozsvári hittanárok „Jézus Krisztus jó vitéze” című devó-

munkájával, ennek olvastatása útján kedveltetni meg a lelkészi pályát érettségiző ifjainkkal. Nem sokat, de várhatunk ettől is valamit. Várhatnánk kivált, ha — mint a pápisták bölesen teszik — már a középiskola felsőbb osztályaiba lépő növendékek, főleg azok, akik velök született hajlamuknál, addigi neveltetésük szelleménél fogva a vallási kérdések iránt kiválóbb érdeklődést tanúsítanak, különösebb lelkigondozás, célirányosabb vallás erkölcsi nevelés alá vétetnének, ami eddig sem ártott volna. És várhatnánk az esetben, — ami szinte képtelenség, — ha ifjaink kezébe a „Jézus Krisztus jó vitézének” hatását ellensúlyozó könyvek nem kerülnének.

Eszembe jut itt a nagy Mitrovics Gyulának a „Debreczeni Lelkészi Tár” (Gyak. papi lexikon) első kötetében „Az élet mélyéről” címen megjelent közleménye, amiben pedig semmi célatosság nincs, mégis fiákerosáról, favágójáról, paraszt egyházjogászáról olvasva, önkénytelenül is az az erősen lehangoló meggyőződés támad bennünk, hogy bizony nemcsak nemes szív, nemcsak pallérozott elme kell a „gyönyörűséges iga” hordozásához, de jó... gyomor is.

Nagyon meghiszem, hogy „Jézus Krisztus jó vitézének” remeklő szerzői felmutatják az érem másik oldalát is. Kétlem azonban, hogy ebben kiállhatnánk a versenyt a való élettel, melynek nyitott nagy könyvében nem kevésbé megkapóan, meggyőzően vannak sorban egymás után kifejezve némely vaskos igazságok, melyek szerint a papi pálya csak magában véve szép és magasztos, de a mindennapi élet különféle viszonylataiban reá is illik a mondás: „Nem mind arany, ami fénylik”.

Épen ezért nem is tanácsos itt a ragyogtató színezés, mert életrontó ábrándokat szül s a világ tömkelegébe lépőt végtére is csalódáshoz vezet. Bizonyításra nem szoruló lélektani igazság pedig, hogy csalódottak semmiképen se lehetnek Jézus Krisztus jó vitézei.

Igazam van hát: többre kell magunkat elhatározunk. Meg kell látnunk a jeleket és keresnünk okát pl. annak, hogy az erdélyi papfiúknak miért csak 2%-a lépett papi pályára?!... és miért nem adják lelkésznek fiokat azok sem, akik pedig a papi hivatalt „sine curának”, a papi fizetést könnyű keresetnek szeretik mondogatni?!... Az ok semmi más, minthogy a lelkészi pálya, ha több gyülekezetben elég fehér is a kenyér, elég puha is a fekhely, elég kedvező is a társadalmi helyzet, még mindig nem állja ki a versenyt kívánatos dologban a vele egyenlő minőségű világi pályákkal.

Az ifjú bizonyára összehasonlítást tesz, mielőtt pályát választana. Ma már kevés előtt titok, hogy míg világi pályán ha kötelességét tudja, törvénynek és természetes feljebbvalóinak engedelmeskedik, kenyerre nemcsak elég, de ízletes is mindenütt; addig a papi pályán számtalan helyen sovány is, keserű

is, mert két úr is követel tőle szolgálatot: a szent ügy és a kötekedő, hiú, önző demagógia, melyet ha az „áron is megveendő jó békeség” kedvéért süvegel, a fegyelmi vétségeknek [V. t.-c. A) 1—6. pontjai] hol egyikét, hol másikat kénytelen elkövetni, — ha nem süvegel: nyugalma, jó híre, energiája veszni tért.

Ha ezt valaki túlsötét színezésnek véli, higgye el, sok-sok jóra való lelkész igazolhatja, a színezés anyagát a való élet szolgáltatja. Példák bizonyítják, hogy a népfélség túlzásaitól, már akár fegyelmi törvényeink enyhésége, akár alkalmazásának lagymagtagsága, akár közigazgatásunk lassúsága miatt a belső-ember nincs kellőképp megvédelmezve; míg viszont világi téren e részben is boldog állapot van, minek oka az is, hogy pl. a világi pályán nem kell erkölcsi felelősséget is alig érző tömegekkel vesződni, amint kell az I. t.-c. 22. §-ban írt felmentést igénybe nem vett egyházmegyék gyülekezetében.

Az istudvalevő az ifjak előtt, hogy noha ily módon a lelkészek nagy többségének meg kell őrlődni idő előtt, nyugalomba jó későn, vagy sohase mehet; nem úgy, mint a legtöbb világi pályán sokkal több előnnyel, sokkal kevesebb anyagi áldozat árán mehetnek a tisztviselők, és hozzá mehetnek azzal a megnyugvással, hogy hátramaradt családjuk anyagi jólétének biztosításában holtuk után is koszu út nyer híven betöltött tisztöknek minden igazsága.

Aztán ha méltó szégyenében a szegény pap hallgat is vele, a vele dicsekvő helyi „nagyságok” igaz meséből azt is megtudja a pályaválasztó ifjú, hogy a pap nem egyszer huza-vonák, „oldalvágások”, megalázások árán és így is: kapja, amikor kapja; kapja, ahogyan kapja, fizetését. Míg viszont azt is megtudja, hogy világi pályákon a kiszabott bér tisztességesen, pontosan kijár.

Végül, hogy egyebeket mellőzzünk, az se hét pecséttel lezárt titok a pályaválasztó előtt, hogy a papi pályának mindjárt kezdetén a vak szerencse, a hajlongás és népszerűség-hajhászat tudománya, a Mammon tisztelete és más egyéb alacsony képességek a lelkészválasztási törvény elhibázott volta miatt ma már nagyon sok esetben döntő tényezők. Míg viszont látja, hogy világi pályán e tekintetben is kecsgetőbb viszonyok uralkodnak, sőt a későbbi előhaladás is érdem szerint biztosítva van.

Igen, mindezek tudott dolgok és, sajnos, hatalmasabban beszélnek magukért akár Aranyszájú Szent Jánosnál, vagy bármi remekbe készült írásműnél s emberileg egészen érthető az ifjúságnak egyre fenyegetőbb mérvű idegenkedése a lelkészi pályától. Értethető annak ellenére is, hogy az anyagi ellátás mennyisége dologban újabban kétségkívül haladtunk.

Ne annyira szép szavakkal ajánlgassuk tehát a lelkészi pályát, hanem siessünk ajánlatossá tenni minden tekintetben. E végből szerintem messze menő

újtásoktól, nagyobb szerű anyagi áldozatoktól se szabad visszariadnunk. Előítélet, kishitőség, szűkmarkúság, de sőt a gyülekezeti önkormányzati jogok sokak által túlzott tisztelete sem alkalmasak istenországára.

Szeretem hinni, hogy a zsinati atyák mindezt nemcsak nagyon jól tudják, de a kor intő, a veszedelem fenyegető szava s a nagy ügy jól felfogott érdeke szerint fognak a fent ecsetelt megiszívleléssel törvényeket hozni. Tenni valójuk lesz több irányban, de legkevesebb, amit okvetlen cselekedniök kell:

1. a mai züllesztő helyett körültekintőbb lelkészválasztási törvény alkotása;

2. a lelkészek anyagi ellátása terén mutatkozó különféle hibák, hiányok, kétértelműségek feltétlen megszüntetése.

E kettő nélkül igazán kár lesz a zsinaton töltött időért; kár lesz a zsinatolás szép summa költségéért épen amikor, lám, a konvent — mint olvassuk a Kálvin-Szövetség indítványaira hozott határozatában — fedezet híjján annyit tehetett mindössze, hogy a „Jézus Krisztus jó vitéze” című értékes munkát nyomtatékosan ajánlta a kerületekkel a gimnáziumok tanári karainak.

Tiszabecs.

G. Szabó Mihály,
református lelkész.

Közélet

Az alkoholizmus elleni védekezés eddigi hiábavalóságáról.

E becses Lap 29-iki számában a Különfélék rovatában végül ez áll: „Le az alkohollal. Folyó hó 13-án a szeszgyárosok fővárosi ipartársulata kimondta: hogy vasárnap délutánokon, az italmérési helyek zárvatartandók. Az alkohol elleni küzdelem szempontjából ennyi elhatározás még kezdetnek is kevés.”

E hír megragadta figyelmemet. Üdvözlöm is a szeszgyárosok intencióját, de az ő határozatuk még édes kevés arra nézve, hogy a tulajdonképeni célt elérjük. Az egész országban nem ilyen félig-meddig való jó határozatot kellene minden szeszgyárosoknak, minden községi képviselőtestületnek hozni; hanem olyan határozatokat, hogy vasárnapokon és az ünnepnapok első egész napjain ne legyen szabad semmiféle szeszes italt kiszolgáltatni az italt mérőknek.

Az alkoholizmus ellen az országban társadalmi téren több év óta több helyen küzdenek. A papok is felemelték és felemelik itt-ott szavukat a katedrában az alkoholizmus ellen. Egyes törvényhatóságok, sőt községek is szabályrendeleteket alkottak, melyekben kimondták, hogy az italmérések Vasárnap reggeltől Hétfőn

reggelig zárva tartassanak, de nemcsak kimondták; hanem a szabályrendeletre alkalmazkodnak is.

Jól is mennének a dolgok, ha ezek a szabályrendeletek örök érvényűek volnának, ha nem lehetne az állítólagosan sértett feleknek azt meg is felelbeznii; tehát úgy házilag el lehetne azt intézni. De nem így áll a dolog, mert ha valaki feljelenti a határozatot, vagy ha megerősítés céljából felterjesztetik, a sub suba hozott határozat az illetékes felsőbb hatóság által sub rosa helyeztetik.

Az állam társadalmi téren megengedi az alkoholizmus elleni védekezést, sőt arra fel is hívja a társadalmat, de segítő eszközöket nem ad a társadalomnak, hogy célját megvalósíthassa, az állam segítése nélkül kevés az eredmény.

Az államnak eddig nem az volt a célja, hogy a vasárnapok egészen adattassanak át mindenki részére igazi rendeltetésüknek, hogy az állampolgárok egy része ne a korezmába, hanem a templomba járjon. A vasárnap korezmázás eltiltását az állam pénzérdekeivel nem tartotta összeegyeztethetőnek azért, mert az államnak pénzre, pénzre és mindig pénzre van szüksége és ha ezt a forrást bedugja vasárnap, amikor az italmérők jövedelme megcsökkenne, a regálebérlők emiatt keveset adnának a regáleért s az állam nem tiltja el a vasárnap italmérést, mert ez által az állam jövedelme nagyon csökkenne.

Az állam előtt nem annyira az utilitarizmusnak kellene szem előtt lebegni; hanem, hogy polgárok erkölcsi élet- és vagyonbiztossága meglegyen. A polgárok egészségi, erkölcsi és vagyoni gyarapodásának az állam eminens érdekének kell lenni. Ezeket mozdítaná elő, ha vasárnap és ünnepnapokon zárva volnának az italmérő helyek és szeszes italok e napokon nem adatnának.

Avagy vajjon nem kellene-e a konventen, vagy a zsinaton erről a tárgyról oly értelemben határozni, hogy kéressék fel az állam oly rendelet kibocsátására, mely kötelezővé tenné vasárnap és ünnepnapok első napjain az italmérésnek teljes szünetelését minden italmérőben.

Tudjuk, hogy ez anyagilag sértene az államot és az államnak ellenértékről kellene gondoskodni, mit az állam talál, csak keressen. De az állam nyerne erkölcsi ellenértéket mind a maga, mind állampolgárai részére. Avagy csekélylendő és semmit érő lenne ez az eredmény, mely ezáltal előmozdítaná a polgárok erkölcsi életét, egészségét és vagyoni gyarapodását. Az állam erkölcsi haszna mellett, a polgárok erkölcsi és anyagi haszna mozdíthatnák elő.

Ha eddig több helyen hiába volt az alkoholizmus ellen a védekezés, mert az állam társadalmi úton való védekezést engedné meg csakis olyformán, hogy a részegeseket beszélje rá a részegesedéstől tartózkodásra; reméljük, hogy a háború alatti tapasztalatok oda irányítják e tekintetben figyelmét, hogy az alkoholizmus elleni mozgalmat hathatósan fogja támogatni, beleegyez-

vén abba is, hogy vasárnap és ünnepnapokon a szeszes italt mérő helyek egész napon zárva tartassanak és akkor szeszes ital ne szolgáltatassék ki.

Vadászl.

Irodalmi szemle

A Debreczeni Lelkészi Tár 11. száma most hagyta el a sajtót s a Theologiai Értesítőben dr. Veress Istvántól megjelent neveléstudományi tanulmány mellett kiváló szerzőktől igen jó alkalmi vonatkozású gyakorlati dolgozatokat közöl. A folyóirat Debreczenben Hegedüs és Sándor cég kiadása, előfizetési ára egész évre 18 kor. Ajánljuk t. olvasóink támogatásába.

„Az Út” szerkesztősége elhatározta, hogy egy traktátus-sorozatot indít meg, melyben a vallásos és társadalmi élet nagy kérdéseit az evangéliom világításánál tárgyalja. Ezek a traktátusok közép helyet foglalnak el a nyomtatott prédikáció és a vallásos családi lap között. Általuk teremt kapcsolatot a gyülekezet egyes tagjai között; kiváló szolgálatot tesznek a hitoktatónak gyermekek közötti kiosztásra, velük küldi el testvéri üdvözlését a gyülekezet távoleső, szórványokban lakó tagjainak. A lelkipásztor az ünnepek hatásának marandandóvá tételére ilyeneket oszt ki a templomban, s azok a hivek, kiket betegség vagy elfoglaltságuk akadályoz az ige hallgatásában, ezek útján mégis odakapcsolódnak a keresztyén gyülekezet közösségébe. Végül nélkülözhetetlenek a lelkész pásztori látogatásai alkalmával is, mikor egy-egy otthagyt füzet teszi azt emlékezetessé és föl-emelővé az illetők számára.

A traktátusok évenként hat számban, egyenként fél 8° ív terjedelemben (közülük három a három nagy ünnepen) jelennek meg, s „Az Út” traktátus-osztályából (Kolozsvár, Bocskai-tér 1.) rendelhetők meg. Legalább 10 füzetet küldenek egyszerre, 10 füzet ára 1 korona. Ezenkívül elfogadnak előfizetéseket egész évre is, ez esetben 10 füzet megrendelhető 5 koronáért.

Halottaink

Özv. Tóth Ferencné szül. Daróczy Teréz, F. Varga Lajos lelkésztársunk anyósa, életének 85. évében, folyó hó 13-án csendesesen elhunyt. A boldogultat gyermekei, menyei, veje és unokái gyászolják.

Legyen áldott emlékezetek!

Különfélék

Olvasóinknak boldog és idvességés karácsony ünnepeket kívánunk.

Reformációi négyszázados emlékünnepelyt rendezett a debreczeni tudományegyetem református theologiai fakultása e hó 15-én, délelőtt 10 órai kezdettel az ősi kollégium dísztermében, amely ebből az alkalomból, az azt ugyszólván folytatólagosan követő theologiai díszdoktoravatásra való tekintetből is, zsúfolásig megtelt érdeklődő intelligens közönséggel, melynek soraiban a kolozsvári tudományegyetemet dr. Kiss Géza egyetemi ny. r. tanár képviselte. Az ünnepély nyitányául a theologus ifjúság énekkara Mácsai Sándor vezetése mellett elzengette Luther énekét: Erős vár a mi Istenünk. Megnyitó alkalmi beszédet tartott dr. Erdős József tudományegyetemi Rector, míg dr. Zoványi Jenő theologiai kari dékán tanulmányt olvasott fel, melynek címe ez: „Az evangéliomi protestantismus egysége a reformáció különféle irányáiban”. Thamó Béla negyedéves theologus hatással szavalt. Záróbeszédet tartott dr. Ferenczy Gyula theologiai kari prodékán. Az emlékünnepe, amellyel a négyszázados reformáció emlékére mintegy berekesztettnek tekinthető, a Hymnus imádságszerű eléneklésével végződött. Vajha a következő százados évfordulót a közbékesség és boldogság jegyében ülhethék meg utódaink szerte e hazában és az egész művelt világban.

Népiskolai tőkesegélyben részesültek a következő egyházak: Váradpósa 4000 K, Geszteréd 3000 K, Kápolony 3000 K, Mezősas 3000 K, Egri 2000 K, Rév-aranyos újabb 2000 K. Nyírjákó kérvénye nem vétetett figyelembe, mert nem volt a szabályoknak megfelelően felszerelve. A tavaszi közgyűlés elé azonban újra folya-modhatik.

A debreczeni jótékony nőegylet folyó hó 16-án nyitotta meg a kollégium dísztermében hazai iparművészeti kiállítását, amelyen a női lélek vallásos és könyörülő szeretetben tündöklő jellemvonását dr. Baltazár Dezső püspökünk méltatta szép megnyitó beszédében.

Az electio a kollégiumban folyó hó 17-én délután, a konfirmáció másnap délelőtt folyt le a szokásos formák között. Ez alkalommal 146 legatust bocsátott ki az Alma Mater.

A Debreczeni Tanári Kör f. hó 16-án három fontos kérdésben határozott: 1. Dr. Madai Pál indítványára kimondta, hogy a saját intézeti óratöbblet díja óránként 200, a más intézetekben adott óráké 240 korona legyen, a tanár-jegyzőt a fenntartó testület honorálja, minden vizsgadíj kétszeresére emeltessék. Ehhez Révész Lajos indítványára pótlólag az is kimondatott, hogy a javító vizsgálatokért is tárgyaként 10 korona fizetendő iskolai célokra. 2. Dr. Horvay Róbert indítványa kapcsán határozatba ment, hogy a 30 éves szolgálatot vállalt tanárok közül azok, akik 30 évnél tovább szolgálnak, a hosz-

szabb szolgálattal járó lakbér-nyugdíjban is részesüljenek. 3. Dr. Kardos Albertnek a hadbavonult tanárjelöltek érdekében benyújtott indítványát teljes egészében elfogadta a kör s ebből kifolyólag felkéri az Országos Középiskolai Tanáregyesület központi igazgatóságát, hogy a közoktatásügyi kormány útján eszközöljön ki a hadvezetőségtől az alap- és szakvizsgálatot tett tanárjelölteknek 2—3 hónapi szabadságot oklevelük megszerzésére, továbbá kérje föl a közoktatásügyi kormányt, hogy ugyancsak a hadbavonult okleveles tanárjelölteket oklevelük kelte szerint rendes, vagy legalább is helyettes tanárokká, megfelelő rangsor számmal nevezze ki.

A katolikus autonomia ügyében a vallás- és közoktatásügyi miniszter a politikai lapok híradása szerint még karácsony előtt be fogja nyújtani a már kész törvényjavaslatot, melynek elfogadtatása valószínűleg simán fog menni. Protestáns egyházi köreink a kérdéssel, mint rájuk nem tartozóval, nem foglalkoznak; a politikai pártok közül meg az úgynevezett radikálisokat pusztán az általános választójog érdekli s ennek megvalósításáért hajlandók elnézni akármit. Így valószínűleg minden nagyobb érdeklődés nélkül megvalósul a minden vonatkozásban nagy horderejű reform, melynek miben állására s arra a kérdésre, hogy az evangéliumi egyházaink közjogi állását valamiképen érintheti-e, — a törvényjavaslat szövegének megismerése után visszatérünk.

Hegy Emmánuel zongoraművész, az Orsz. Kir. Zeneakadémia tanára adott a napokban két hangversenyt, Debreczenben. A kitünő művész minket közelebről egyrészt azért érdekel, mert atyja több éven át volt tanára máramarosszigeti lyceumunknak, s ő maga is ott végezte középiskolai és jogi tanulmányait; másrészt — s még inkább azért, mert eleven bizonyosága annak, hogy az igazi tehetség vasszorgalommal párosulva a lehető legkedvezőtlenebb külső körülmények között is hatalmassá izmosodjék. Egyébként úgy halljuk, a tél folyamán több ízben lesz alkalma művészi zene előadásokban gyönyörködni Debreczen város közönségének, melyben — kivált azóta, hogy tanítóképzőintézetünk jeles zenetanára P. Nagy Zoltán kezébe vette a zeneoktatás vezetését, a művészi zeneismerete és szeretete nagyon nagyot terjedt.

A Kálvin Szövetség 1918 január 29., 30. és 31. napján tartja harmadik téli konferenciáját. Kedvezményes árú vasúti-jegy utalványokról idejében gondoskodnak. Ez iránti megkeresések a Kálvin Szövetség titkári hivatala címére küldendők.

A református Sajtóegyesület közel jutott a megvalósuláshoz. A napokban kapott alapszabályaiból közöljük a következőket: 1. §. Az egyesület címe: Református Sajtóegyesület. 2. §. Pecsétje: Református Sajtóegyesület 1917. 3. §. Székhelye: Budapest. 4. §. Az egyesület céljai: a) A Budapesten szervezett református egyesület nagyarányúvá fejlesztése, az ország több református gócpontjaiban református nyomdák szervezésének előmozdítása, b) már meglévő tiszta református

szellemű lapjainknak erkölcsi és anyagi támogatása; c) református folyóiratok kiadása középszintűnk, népünk, stb. számára; d) a református napilap indításának előkészítése; e) Református Sajtóiroda szervezése, mely egyházunkban történt eseményekről s egyházunk tervei-ről az egyházi- és napilapokat rendszeresen tájékoztatja, egyházunk érdekeit a napilapokban megvédelmezzé; f) a magyar Bibliának saját anyagi erőnkéből való kiadása; g) tiszta református szellemű, tudományos-, hitelesítő könyvek, vallásos iratok (traktátusok) kiadása; h) református könyvkereskedések szervezése Budapesten és az ország főbb református gócpontjaiban; i) a református iratterjesztés országos szervezése; j) a társországokban élő és külföldre szakadt református testvéreink ellátása vallásos iratokkal; k) általában minden, a református sajtó megizmosítását és fölvirágoztatását előmozdító törekvés támogatása. 6. §. Az egyesületnek tagja lehet: a) minden 18-ik életévét betöltött magyar református állampolgár, akár férfi, akár nő; b) református gyülekezeteink, egyházi és iskolai testületeink, egyesületeink. 7. §. Az egyesületnek vannak: a) alapító tagjai, kik egyszersmindenkorra legalább 100 K-t fizetnek be az egyesület pénztárába; b) rendes tagok, kik legalább három évre évi 4 K tagsági díj fizetésére kötelezik magukat; c) segítő tagok, kik legalább 1 K-t fizetnek évenként. 8. §. A tagok jogai: a) Minden tag ingyen kapja az egyesület hivatalos lapját a Református Sajtó-t, amennyiben a tagdíjával az előző évről hátralékban nincs. 10. §. A választmány tagjai: a lelkészi- és világi elnök, két alelnök, igazgató, két titkár, két jegyző, pénztáros, ellenőr, ügyész, ezenkívül 40 választmányi tag. kik felelősségen a budapesti, felelősségen pedig a vidéki tagok közül választandók. 27. §. Az egyesület nőtagjai országos, vagy helyi hölgybizottságokká tömörülhetnek, hasonlóképpen a különböző helyeken, illetve vidéki köreivé alakulhatnak. A hölgybizottságok és körök új tagok, adományok gyűjtésével, az egyesület kiadványainak terjesztésével, felolvasások, előadások, ünnepélyek rendezésével működhetnek közre az egyesület céljainak előmozdításában. Aki a Református Sajtóegyesületbe be akar lépni, tudassa ebbeli szándékát dr. Kovács István theol. tanárral (Budapest, IX. Ráday-u. 28).

A hadiárvák száma 1917 év elején 97.972 volt, akik közül 92.308 anyjánál volt elhelyezve. A folyó évben bizonyára nagy mértékben növekedett hadiárvák száma sürgősen int keresztyéni kötelelességeinkre.

Jeruzsálem e hó közepén végleg angol kézre került; végleges sorsáról majd a békekötés fog intézkedni.

Kortársainkhoz és a könyörület szívekhez intézve megismételjük a lapunk 10. számában (72. lapon) közzétett kérésünket. Vajha meghallanák szavunkat, s akiknek az Úr adott, adnának terményt és pénzt szegény lelkésztársunk és szülei életének fenntartásához, vidám újév ünnepléséhez s esetleg a beteg kezeltetéséhez is. A jótékony adományok küldését kizárólag Zih Sándor lelkész címére (Debrecen, Árpád-tér) kérjük. Erdős Károly, Herpay Gábor, Konrád Zoltán, Molnár Ferenc.

E. m. közgyűlés. A beregi református e. m. a reformáció 400-os évfordulója alkalmából e hó 12-én Beregszászban rendkívüli ünnepélyes közgyűlést tartott, amelyen a t. birói kar — kettő kivételével — teljes számban, de bizony a lelkészek, egyházak képviselői közül kevesen jelentek meg. A zsűfolásig megtöltött református templomban, nemesak hiveink, — de más felekezettek, — a különféle testületek, hatóságok képviselői előtt *Bertók Béla* esperes imája után *Szendrey*

István e. m. aljegyző tartott igen szép alkalmi beszédet. Istentisztelet után ott tartottuk meg ünnepélyes közgyűlésünket is, amikor Szabó Albert legidősebb vil. t. bíró megnyitó beszéde után Sütő Áron e. m. főjegyző tartott előadást a reformáció történelmi jelentőségéről. Híven egyházkerületünk határozatához, hogy ne csak szóval, de maradandóbb intézményekkel is ünnepeljünk, a megyénk 5000 koronával letette az e. m. székház alapját. — Munkácsi Sütő István vármegyénk szülőtte, rimaszombati lakos, egy egyházért élő, azért már is sokat és sokszor áldozott „hív” atyánkfia „missziói alap” létesítésére 2000 koronát küldött, amelyhez megyénk ugyanannyit adván, ennek kamatából a missziói lelkészeket segítjük. — közöttük vallásos könyveket osztunk ki, idővel a debreceni, s-pataki főiskolában vagy a kálvineumban tanuló *ruthén* gyermeknek a nevelésére fogjuk fordítani. „Tanítói árva alapunk” is ilyen formán jön létre. Nevezetesen *Demjén István* tábori lelkész a harctéren küzdő katonák között 670 koronát gyűjtve, azzal küldte el esperesünkhöz, hogy azt egy a harctéren elesett beregi tanító árvájának, — kérésünkre azonban beleegyezett abba, hogy a fenti összeget 1000 koronára kiegészítve, a fenti címen alapítványt létesítettünk belőle, melynek kamatát (5%) egy, a harctéren elesett tanító árvájának, — azoknak nem létében az e. m. kötelékében szolgált, s itt elhalt tanító gyermekének adjuk ki. Nem a gyűlésen történt, de ide tartozik az is, hogy a megyénk e nemes intenciójának a hatása alatt Szabó Imre, különben is sok érdemeket szerzett tiszakeresényi tanító a gyűlés után a jelzett célra az esperes úrnak 500 koronát adott át. Nemes tettét mi sem feledjük el, az árvák pedig hálás szívvel fogják emlegetni! D. u. 4 órakor vallásos estélyt tartottunk, amelyen többek között dr. Makkai Sándor sárospataki tanár „A kálvinizmus lényegéről” szóló értekezésével gyönyörködtette a nagy számú közönséget. Az estély úgy szellemi, mint anyagi tekintetben igen szépen sikerült.

(F.)

Tartalom: — a., Az Ő országa. — E. K., gróf Degenfeld József. — Krónikás: A debreczeni tudományegyetem theol. díszdoktorainak avatása. — Egyház: + Templomszentelés Orosházán. — G. Szabó M.: A lelkészhiányról. — Közélet -- Vadász: Az alkoholizmus elleni védekezés eddigi hiábavalóságáról. — Irodalmi szemle. — Halottaink. — Különfélék. — Hivatalos Értesítő 51. szám.

Jubileumi könyvujdonságok.

- Határmegegyén.** Egyházi beszédek és imák a reformáció négyszázados évfordulójára. Irta: *Paulik János* nyíregyházi ev. lelkész. Ára 60 fillér. Portóra 6 fillér küldendő.
- Öt prédikáció** a reformáció négyszázadik emlékére. Elmondott *Kecskeméthy István, dr. Kenessey Béla, dr. Ravasz László, dr. Révész Imre* és *Nagy Károly* által. Ára bérmentve 2 korona 20 fillér.
- Erős várunk nekünk az Isten.** Emlékfüzet a reformáció 400 éves évfordulójára. Az iskolákban tartandó emlék ünnepélyek teljes programjával. Irta: *Szeghalmi Gyula* és *Tóth József*. Ára 64 fillér. Portóra 6 fillér küldendő.
- Das Buch der Reformation.** Herausgegeben von Karl Kaulfuss-Diesch. 139 képpel. Ára kötve 10 korona 40 fillér.
- Der deutsche Luther** von D. Hermann Petrich. Ára 2 K 90 fill. Portóra 15 fillér küldendő.
- Die deutsche Reformation** von D. Hermann Petrich. Ára 2 K 90 fill. Portóra 15 fillér küldendő.
- Unser Luther** von Hans Preuss. Eine Jubiläumsgabe der Allgemeinen Evangelisch Lutherischen Konferenz. Ára 1 K 30 fill. Portóra 12 fillér küldendő.
- Der Deutsche Reformator D. Martin Luther** von Prof. Dr. J. Schmieder. Ára füzve 3 K 64 fill., kötve 4 K 80 fill. Portóra 18 fillér küldendő.
- Luther in Worten aus seinen Werken** von Martin Rade. Füzve 6 K 40 fill., kötve 8 kor.
- Reformations-Jubelbüchlein** für's deutsche evangelische Haus von Dr. Hermann Mosapp. Ára 40 fill. Portóra 6 fillér küldendő.
- Drei Reformationsfeiern** für Kirche, Schule und Familienabende von R. Eitze. Ára 80 fill. Portóra 6 fillér küldendő. Azonkívül ajánljuk a következő ujdonságokat:
- Mach End o Herr, mach Ende!** 24 Kriegsbetstunden. Herausgegeben von Lic. th. Dr. phil. *Julius Boehmer*. Ára 2 K 40 fill. Portóra 12 fill. küldendő.
- Die Schriften des Neuen Testaments** neu übersetzt und für die Gegenwart erklärt. Herausgegeben von Proff. D. D. W. Bousset und W. Heitmüller. 3-ik javított, és bővített kiadás. Míg a készlet tart, 8 félkötetben füzve 28 K 80 fill., 4 vászonkötésű kötetben 38 K 40 fill. kedvezményes áron szállítja:

SCHOLTZ TESTVÉREK könyvkereskedése Budapest, IX.,

Ferenc-körút 19/21.

Debreczen sz. kir. város Világítási Vállalata

Elvállalja légszesz- és villamos-berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával. ↔ Gázfűtésű kandallók és fűdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak. ↔ A villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon. ↔ Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók. *

Elsőrendű pirszen (kocsz), kocszen.

Fekete kocszen-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére. ↔ Első minőségű ammoniak sulphat (legbecsebb nitrogén-légeny) tartalmú műtrágya. ↔ Kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben *

Degenfeld-tér és Rózsa-u. sarkán. (Városháza mögött).

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál: az Igazgatóság.

↪ Gyár és igazgatósági telefonszám 74. ↔ A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor meglátogathatja. ↔ Városi üzlet telefonszám 90. ↪

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

A tiszántuli református egyházkerület püspökétől.

8121—1917. szám.

Valamennyi főgimnázium valamint a leánygimnázium Tekintetes Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi november hó 28-án 192,000 szám alatt kelt rendeletét tudomásul vétel végett alább közlöm.

Tisztelettel vagyok

Debreczen, 1917. évi december 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minisztertől.
192,000—1917. szám.

V.

Valamennyi tankerületi kir. Főigazgatóságának.

A községi és felekezeti fiúközépiskoláknál alkalmazott igazgatók, rendes tanárok és tornatanítók fizetéseinek államsegéllyel való kiegészítésével az a törekvésem, hogy e tanerőknek lehetőleg ugyanannyi fizetés biztosítható, mint amennyit az állami fiúközépiskolai tanerők élveznek. Minthogy az eddigi rendelkezéssel ezt a célt kielégítően elérni nem lehetett, a fizetésekiegészítő államsegélyeknek az eddigtilt eltérő módozatok szerint való megállapítása vált szükségessé.

Miért is a fizetéseknek államsegélyekkel való kiegészítése tárgyában kiadott 1906. évi 95.333. számú körrendelettel kiadott szabályzatnak 5-ik §-ában foglalt rendelkezéseket ezennel hatályon kívül helyezem.

Megjegyzem, hogy azok az igazgatók, rendes tanárok és tornatanítók, akik az eddigi rendeletek alapján jelenleg magasabb államsegélyt élveznek, mint amennyi részükre szolgálati idejüknél fogva e rendelet biztosít ezek az eddigi rendeletek szerint megállapított államsegély élvezetében mindaddig meghagyatnak, amíg részükre e rendelet alapján a jelenleg élvezetnél magasabb államsegély nem folyósítható.

Az idézett Szabályzat hatályon kívül helyezett §-ában foglaltak helyett a következőket rendelem:

1. A nem állami fiúközépiskolai rendes tanárok és tornatanítók fizetése X., IX., VIII. és VII. fizetési osztályokban rendszeresített magasabb illetmények összegéig a rendes tanári, illetőleg tornatanítói szolgálat időtartamához képest, annak a fizetési osztálynak megfelelően egészítetik ki államsegéllyel, mint amely fizetési osztályban vannak az ugyanannyi szolgálati idővel bíró állami fiúközépiskolai igazgatók, rendes tanárok és tornatanítók.

A fizetési osztályok keretén belül a magasabb összegű fizetésekiegészítésre a várakozási idő 3—3 év.

E rendelkezés alól kivétel az az eset, ha a fizetésekiegészítésben részesülő valamelyik tanerő enélkül is, hogy cselekménye vagy mulasztása fegyelmi vétséget alkotna, az állami tanároknál kinevezéstől függő magasabb fizetési osztálynak megfelelő fizetési kiegészítésre érdemtelen. Az érdemtelenég megbíralása a miniszter hatáskörébe tartozik, döntés előtt azonban az iskola-fentartót a miniszter meghallgatja.

2. Ha a községi és felekezeti fiúközépiskolai rendes tanárok és tornatanítók közül az állami rendes tanárok és tornatanítók számára a IX., VIII. és VII. fizetési osztályokban kezdő fizetésül megállapított 2600, 3600 illetőleg 4800 koronás fizetésbe való juthatásra teljesen egyenlő szolgálattal bíró több rendes tanárnak, illetve tornatanítónak állana be az igénye, az esetben a betöltött szolgálati időn kívül figyelembe veendő, hogy az azonos szolgálati idővel bíró állami, fiúközépiskolai rendes tanárok, illetve tornatanítók közül esetleg elegendő állás üresedése hiányában, vagy más okból hányan maradtak vissza az alacsonyabb fizetési osztályban; úgy, hogy szolgálati idejük alapján a magasabb fizetési osztálybeli illetményre igénnyel bíró községi és felekezeti fiúközépiskolai rendes tanárok, illetve tornatanítók közül is, létszámukhoz képest mindenkor oly arányban maradnak vissza, illetve tartják meg az eddigi alacsonyabb fizetési osztálybeli illetményt, amely arányban az azonos szolgálati idővel bíró állami fiúközépiskolai rendes tanárok, illetve tornatanítók létszámukhoz képest a magasabb fizetési osztályokba még be nem juthattak.

Az arány kiszámításánál a tört szám figyelembe nem jöhet.

3. A községi és felekezeti fiúközépiskolai rendes tanároknak, illetve tornatanítóknak a magasabb fizetésekiegészítő államsegélyben való részesedhetését nem akaszthatja meg az oly állami fiúközépiskolai rendes tanár, illetve tornatanító szolgálati idejének számbavétele, aki fegyelmi vétségéből vagy egyéb okból a magasabb fizetési osztályba nem juthatott be, s akit ily okból mások megelőztek; viszont azon állami fiúközépiskolai rendes tanár, illetve tornatanító szolgálati ideje alapján nem igényelhető magasabb fizetést kiegészítő államsegély, aki különös érdemeinél fogva, vagy más méltánylandó okból a rangsorban öt követőknél rövidebb szolgálati idő alapján jutott a magasabb fizetési osztályba.

4. Az igazgatónak és az időre megválasztott igazgatótanárnak fizetése, a megválasztás időpontjától számított egy év múlva a VII. fizetési osztályban rendszeresített legkisebb illetmény összegére egészítetik ki, ha erre neki, mint tanárnak még igénye nem volna.

A VI. fizetési osztálynak megfelelő összegre fizetésük akkor egészített ki, amikor a velük igazgatói minőségben egyenlő ideig szolgáló állami fiúközépiskolai igazgatók a VI. fizetési osztályba előlépnek.

Az időre megválasztott igazgatótanárok az igazgatói fizetésekiegészítés élvezetében csakis igazgatói működésük tartamára maradnak meg. Épen ezért az időre megválasztott igazgató-tanárok a tanári létszámkimutatásba is felvételnek. Az állandó igazgatók csak az igazgatói létszámkimutatásba vétetnek fel.

5. A szolgálati-ido kezdete az államsegély megállapítása szempontjából olyan tanári állásoknál, amelyek miniszteri kinevezésnek vannak fentartva, a miniszter kinevezés kelte, egyébként pedig az állás tényleges elfoglalásának napja.

6. Fizetésekiegészítés szempontjából a községi és felekezeti tanárok és tornatanítók szolgálati idejéből annyit le kell számítani, amennyit a velük egyidőben állami tanári szolgálatba léptettek helyettes tanári minőségben töltöttek el.

7. A fizetésekiegészítő államsegély megállapításánál a lakpénz és V. éves korpótlék kivételével az iskola-fenntartó által biztosított összeg nyugdíjba betudható illetmények, úgymint alapfizetés, fizetési-, személyi- vagy igazgatói-pótlékok stb. számbavételnek.

Figyelembe veendő az iskolafenntartótól nyert ötöd-éves korpótlék összege is abban az esetben, ha az nagyobb, mint amennyit az állami fiúközépiskolai tanerők élveznek, mert ekkor a többlet szintén törzsfizetéseképp veendő számba.

8. Annak megállapítására, hogy valamely községi, vagy felekezeti fiúközépiskolai tanerő magasabb fizetésekiegészítő államsegélyben szolgálati idejéhez mérten, mikor és mily mérvben részesülhet, az állami fiúközépiskolai rendes tanárokról és tornatanítókról a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztériumban vezetett kimutatás szolgál irányadóul, melyben a jelzett tanerők eltöltött szolgálati idejök kezdetének feltüntetése mellett, szolgálati időrendben és fizetés szerint csoportosítva nyilvántartatnak (rangsor).

Hasonló nyilvántartás vezetetik a községi és felekezeti fiúközépiskolai tanerőkről is; az 5. pontban meghatározott szolgálati idő alapján. E kimutatás évenként egyszer fog a fenntartóknak megküldetni. A nem államtanári fiúközépiskolai tanárok, illetve tornatanítók eddigi külön státusai megszűnnek.

9. Ha több tanár szolgálati idejének kezdete (5. p.) azonos, akkor annak van elsőbbsége, akinek tanári oklevele korábbi keletű.

Amennyiben nemesak a szolgálati idő kezdő napja, hanem még a tanári oklevél kelte is azonos volna, azt a tanárt illeti meg az elsőbbség, aki hosszabb tartamú tanári működést mutathat fel.

10. Minthogy az eddigi külön státusokba való beosztásnál, a más státusban eltöltött idő figyelembe nem

vételnek, míg viszont ezen rendelet folytán a fizetésekiegészítésben részesülő valamennyi fiúközépiskolai nem állami tanár egy státusba fog beosztatni, azok a tanerők, kik különböző jellegű (pl. községi és felekezeti) középiskolában szolgáltak, s szolgálati idejükben megszakítás nincs, fizetésekiegészítésüknek új, valamennyi szolgálati évük tekintetbe vételével történő megállapítását kérhetik. Az erre irányuló, kellőleg felszerelt folyamódások azonban csakis akkor vehetők tekintetbe, ha a folyó naptári év végéig nyújtatnak be. A magasabb fizetésekiegészítés 1918. évi január hó 1-től állapittatik meg.

11. Amely iskolafenntartó tanerői részére fizetésekiegészítő államsegélyért folyamodik, köteles az 1906. évi 95,333. számú körrendelettel kiadott Szabályzat 9. pontjában felsorolt okmányokon kívül az igazgató, rendes tanárok és rendes tornatanítók illetményeiről szóló Szabályzat egy példányát, ilyenek nem léte esetén pedig a tanerők fizetéseinek megállapítására vonatkozó s a felettes hatóság által megerősített határozatokat hiteles másolatban a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjeszteni.

12. A fizetésekiegészítő államsegély beszüntetendő:

- a) halálozás esetében, ama hónap utolsó napján, melyben a halálozás történt;
- b) az állásról való lemondás, elbocsátás vagy a szolgálatnak egy évnél hosszabb időre való megszakítása esetében, ama hónap utolsó napján, melyben a tényleges szolgálat megszűnt, illetőleg felbentahagytott és végül
- c) nyugdíjazás esetében a nyugdíj esedékességét közvetlenül megelőző nappal.

13. Be kell szüntetni, vagy megfelelő mértékben le kell szállítani a fizetésekiegészítő államsegélyt akkor is, ha a fenntartó az illetmény-szabályzat vagy az azt helyettesítő határozatok (22. p.) szerint a tanerők az addig élvezetnél magasabb illetményben részesíteni köteles, végül akkor is, ha az iskolafenntartó önként részesíti a tanárt magasabb illetményben. A fenntartó által nyújtott illetményben történt minden változást köteles a fenntartó anyagi felelősség terhe mellett azonnal bejelenteni, hogy a fizetésekiegészítő államsegély megfelelő mérvben való leszállítása iránt kellő időben intézkedni lehessen.

A fizetésekiegészítő államsegély ilyen esetekben azon időponttól kezdve szállittatik le, amelytől kezdve a fenntartó a fizetéseemelést utalványozni köteles.

14. Minden fizetésekiegészítési előléptetés következtében a magasabb illetmény a jogcím beálltát követő hónap első napjától kezdve jár. Mindazoknál azonban, akiknél ez a jogcím 1917. évi július 1. és szeptember hó 1. közé eső időközben állott be, a magasabb illetmény csak 1917. évi szeptember hó 1-től kezdve, azoknál pedig akiknél az 1917. évi szeptember 1. és 1918. január 1. közé eső idő alatt állott be, 1918. évi január hó 1. napjától kezdve jár. Az iskolafenntartó által adott fizetéseemelések azonban ehhez az időpontokhoz nincsen-

nek kötve, de amennyiben évközben tornatanító, tanár vagy igazgató fizetési előléptetés folytán az iskolát fenntartó pénztárból a kimutatásban feltüntetett összegnél nagyobb fizetésre van igénye: az állami segélyösszeg havi részletei a fizetésemelés hónapjától kezdve arányosan leszállítandók és a leszállítás miniszteri intézkedésnek bevárása nélkül az iskolát fenntartó hatóság részéről a maga hatáskörében végrehajtandó.

15. Jelen rendeletem a fiúközépiskolákon kívül a budapesti Szent Szív intézeti és a kolozsvári Marianum kath. leánygimnáziumra, továbbá a debreczeni ref. leányközépiskola leánygimnáziumi tagozatára nézve is érvényes.

Budapest, 1917. évi november hó 28-án.

Apponyi.

8115—1917. szám.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű Esperesi Karának.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A vallás- és közokt. miniszter úrnak a katonai autók megdobálása és másnemű zaklatások és rendellenességek megszüntetése érdekében az állami községi izraelita társulati, egyesületi és magán elemi népiskolák tanítóihoz intézett s folyó évi november hó 28-án 180,572. szám alatt kelt rendeletét alább azzal közlöm Nagytiszteletűségeddel s általa egyházmegyéje összes tanítóival, hogy az abban foglaltakhoz mindenképpen alkalmazkodjanak.

Debreczen, 1917. évi december hó 17.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől.

180,572—1917. szám. VII/b.

Valamennyi állami-, községi-, izraelita-, társulati-, egyesületi- és magán elemi népiskola tanítóihoz.

A m. kir. belügyminiszter úrhoz érkezett panasz szerint a hadügyi igazgatás részéről több ízben tapasztaltatott, hogy alig felnőtt s minden valószínűség szerint tanköteles korban levő gyermekek a katonai autókot kövekkel megdobálják, vagy más módon zaklatják s azokkal szemben alkalmatlanul viselkednek.

Miután a gyermekek ilyenféle magatartása a hadviselés érdekeit sérti, esetleg balesetek okozásával fontos megbízások gyors teljesítését akadályozhatja, ezenkívül a nevelés és oktatás érdekeivel s elveivel is mérőben ellenkezik, szükséges, hogy azok a kellő kioktatásban, figyelmeztetésben s ha kell, fegyelmezésben és büntetésben tanítóik által részesíttessenek s eképen a szóbanlévő pajkosságoknak és rendellenességeknek feltétlenül eleje vételessék.

Elvárom a tanítóságtól, hogy ebben az értelemben minden eszközt felhasználjon és az iskola munkájának az életbe való kihatásai szempontjából a gyermekeket az iskolán kívül is éberesen ellenőrizze.

Budapest, 1917 november hó 28.

A miniszter helyett:

Nagy János
államtitkár.

Pályázat

a biharnagybajomi segédlelkészi állásra.

Javadalom: 1. Lakás (bútorozott szoba) fűtéssel, takarítással és világítással. 2. Kézpénz: 1000 korona, felerészben az egyház pénztárától évnegyedenként előre fizetve, felerészben a kápláni kongrua-alapból évnegyedenként utólag fizetve. 3. Ellátás (mosáson kívül) lelkésznel. 4. Egyházi jegyzőségért 240 kor. Fölszerelt pályázati kérvények 1918 január 15-ig alulírott lelkészhez küldendők. Az állás február 1-én elfoglalandó.

Biharnagybajom, 1917 december 18.

Kozma Zsigmond,
lelkész.

Pályázat

A fülpösdaróczi református egyház pályázatot hirdet elhalálozás folytán megüresedett tanítói állásra.

- Javadalma: 1. Lakás, udvar és kert (829 □-öl.)
2. Kézpénz negyedévenként előre 16 K,
3. 8 mm. buza ára,
4. 4 hold 398 □-öl szántó föld,
5. Temetési stóla,
6. Két öl tűzifa ára,
7. 1¹/₄ hold föld munkaváltsága 15 K,
8. Államsegély 844 K,
9. Tandíjkárpótlás 96 K.

Kötelessége: I—VI. vegyes osztályok (30—40 növendék) vezetése és tanítása a Tiszántúli egyházker. tanterve szerint. Ha a pályázó férfi: kántor; teendőik és szükség esetén lelkész helyettesítése. Pályázati határidő: 1917 december 31. Állás megválasztás után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények alulírotthoz küldendők.

Fülpösdaróc, 1917 december 11.

Széles Pál
református lelkész,
isk.-széki elnök.

Reformációi jubileumi ujdonságok!

Ünnepi hangok költemények a reformáció világából ...

Írta: **Baja Mihály.**

Ára 1 kor. Portóra 10 fill. küldendő.

A magyar reformáció könyve

Szerkesztette: **S. Szabó József**

41 képpel. Ára 2 K 40 fill. Portóra 20 fill. küldendő.

Emlékkönyv a reformáció 400 éves jubileumára

Szerkesztette: **URAY SÁNDOR.**

28 képpel. Ára 3 K 60 fill. Portóra 20 fill. küldendő.

Minden egyforma könyvből megrendelt **10 példányra egyingyenpéldánnyal** szolgálunk.

Kaphatók:

Hegedüs és Sándor

prot. Irodalmi könyvkiadóhivatala **Debreczen.**

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékébe jelenleg 1550 szövetkezet tartozik, 78 millió korona évi forgalommal.

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

Álföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2.400,000 korona; tartalékok 1.710,000 korona; betétállomány 20.000,000 korona. ++++++

Érdekközösségben:

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, Csekkszámok, Váltószámítás, Törlesztéses és jelzálog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. — **Saját árúraktár.** — Idegen pénznemek vétele és eladása. Safe deposit (magán letétpénztár). — Külföldi átutalások hadifoglyok részére. — **Szén-osztály.**

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdunánási Gazdasági Bank részvénytársaság. Nagykárolyi Kereskedelmi és Iparbank részvénytársaság. Gazdasági Bank részvénytársaság Hajduszoboszlón.